

Klein Elijah És Felesége Sírköve

A szülők sírköve Beér-Seván. A bal oldali apámé, a jobb oldali anyámé.

Édesapám és édesanyám Izraelben halt meg. Úgy kerültek ők Izraelbe, hogy a Kasztner-csoport kivitte őket. Apám az erdélyi cionista mozgalom egyik vezetője volt, és mint olyan fölkerült erre a vonatra. Ez 1943-ban volt az egyik nővéremmel (Lea) és az anyámmal. Voltak először nyolc hónapot Bergen-Belsenben a sonderlágerben, ami azt jelentette, hogy őket nem vitték gázkamrába, mert ez volt a megegyezés Kasztnerrel, és utána kerültek először Svájcba, és onnan mentek ki Palesztinába [A Kasztner-vonat 1944. június 30-án hagyta el Magyarországot, a csoport tagjainak egy része augusztusban, a többiek novemberben (decemberben?) hagyták el Bergen-Belsent. - A szerk.]. A szüleim Haifán telepedtek le.

Apám Haifán tanároskodott, aztán rabbinikus funkciót töltött be a helyi vallási vezetőségben. Először hébert tanított, de nagyon nehezen boldogult a rendkívül pimasz ottani ifjúsággal. Nagyon erős magyar akcentussal beszélt, azt soha nem tudta levetkőzni. Elég sok baja volt ezért. Ezen kívül rengeteget tolmácsolódott, mert jöttek a magyar zsidók, a német zsidók, és segített nekik a letelepedésben. Annyi nyelven beszélt, hogy tudott segíteni. Rabbiskodott is Haifán, összeadott például házaspárokat, de nem volt hitközsége, temploma, hanem egy-egy alkalommal, ha valaki megkérte, például, hogy adja össze, akkor azt ő megtette.

Nyugdíjazása után Beér-Sevára költözött. Akkor már viszonylag idős volt. Ott egy félemeletes házban laktak egyedül. Természetesen azt is megint megtöltötték könyvekkel. Beér-Seván volt saját temploma, saját hitközsége, közössége, és egészen haláláig dolgozott. Ott ortodox templomban volt. Anyám pedig maradt háztartásbeli. Anyámnak nem volt semmilyen végzettsége, mindig is otthon volt. Apám Beér-Sevában halt meg 1980. augusztus tizenharmadikán, kilencvenhárom évesen. Jött hozzá az orvos, és kérdezte, hogy "mi baj van Klein bácsi?". Azt mondta, öreg vagyok, és reggelre elaludt. Utolsó napig olvasta a Talmudot és a szépirodalmat.

Apám nagylelkű, adakozó, de nagyon hirtelen haragú volt. A keze is gyakran eljárt. Hatalmas tenyere volt, telente ő aprította fel a rönkfát, amit a szállító az udvarra borított. Ez a tenyér gyakran elcsattant rajtam is. Például amikor eltörtem a hőmérőt, és gurigáztam a higannyal, vagy amikor későn értem haza a szombatot búcsúztató szertartásra [lásd: hávdálá]. Emellett ő volt nekem az Isten, édesanyám mindig csak másodjára jött szóba, akár annál a bölcs kérdésnél, hogy kit szeretsz a legjobban, vagy az esti imánál, amikor föl kellett sorolni, hogy a Jóistenen kívül kit szeretsz a legjobban.